

Donatiu del senyor *Jaume*
M. Domínguez

ESPLAIS LITERARIS

Fundat pel «Pomell de Joventut» AIRES DEL MONTSACOPA

Any III

OLOT, FEBRER DE 1923

Núm. 7

W. 11.116.

POMELLS DE JOVENTUT

(LA SEMBRA)

En aquells jorns, de trista recordança, en que en mig de les convulsions de la lluita social, els homes omplien de víctimes els carrers de les nostres ciutats, i portaven el dól i el malestar a un sens nombre de famílies, cregué el nostre Mestre i eximi escriptor, En Josep M.ª Folch i Torres, que aquella era la ocasió més apropòsit per a sembrar les primeres llavors de la nostra institució.

Gran en extrem és l'amor que sempre ens ha tingut i, per això, aprofitant-se de la molta influència que exercia prop de nosaltres, que també l'estimàvem de debó, volgué sostreure'ns d'aquells sentiments de tan terribles conseqüències per a la Relligió i per a la pau i prosperitat de Catalunya i, a tal fi, el dia 9 d'Octubre de 1920, després d'haver-nos explicat en Pàgines Viscudes aquell quadret tan bonic i edificant «El llivant del pou» acabava dirigint-nos aquestes enternidores paraules:

«I ara, escolteu lectors i lectores amics meus: Feia temps que la meva ploma era temptada de dir-vos un pensament meu i no gosava. Avui, darrera d'aquest exemple que acaba d'esser dit en les Pàgines Viscudes, no me'n sé estar. La acullireu o es perderà en el buid aquest pensament meu? el veurem florir en obres pràctiques o restarà oblidat sense cap conseqüència? però deixèu-me'l dir, deixèu-me'l solament iniciar, si per altra cosa no, pel repòs del meu esperit.

»Amics volguts: Jo voldria que en cada poble, en cada indret, en cada escola, en cada entitat, oficina, despatx o magatzem de la nostra Catalunya o d'allí ont sigui que s'hi trobin aplegats al menys cinc amics patufistes, s'hi formi un «Pomell de Joventut», amb paraula donada, entre ells, de realitzar, individualment o colectiva, cada setmana, si més soviat no, dues obres bones: una virtuosa, altra patriòtica. Una paraula a un company menyspreat, un acte d'humilitat,

de generositat, d'heroisme, de caritat, d'amor i de respecte a pares i mestres, etc., seràn actes grats a Déu. Un exercici diari o sovintejat de lectura i escriptura en català, una observació directa als que per descuit parlen malament el nostra idioma, una indicació o un prec respetuós al mestre per a que estableixi ensenyaments en català, de historia o de gramàtica catalanes especialment, etc., seràn actes agradables a la Patria.

»D'aquestes bones obres, els «Pomells de Joventut» podrien dur-ne registres en anotar-les. Una reglamentació especial podria, tal volta, unificar per aquets bons fins la acció de tots els «Pomells» de Catalunya...

»En el meu cap i en el meu cor hi és quasi feta aquesta organització de les joventuts primerenques. En el meu somniar la veig tornant, a la nostra Catalunya, la pau i la espiritualitat, que les convulsions d'ara semblen voler arreballar-li.

»Ara ja està dit. Que la iniciativa voli i que el Bon Angel la acompanyi.»

Aquestes foren les paraules senzilles, paraules plenes de tendresa, les llavors que el bon sembrador deposità en els nostres esperits i que no trigaren gaire en florir.

D. J. POMELLISTA.

A UNA POMELLISTA

*¡Oh! Mireu-la; senzillota i recatada
tota estranya a quant no sigui el deure seu,
amb l'airoso caputxeta va cofada
tota esbelta, i indicant amb la mirada,
que sols pensa en nostra patria i en son Déu.*

*A la lluita per la patria és sorgida
sa figura resplendent amb Fe i amor,
i al costat de nostra ensenya beneïda
a sa terra fa la ofrena de sa vida
puix per a ella sols batega lo seu cor.*

*Es en ella tot amor, tot és tendresa,
d'obres bones ella sembra son voltant
i el cristall de sa angélica pureza,
resistent del diamant a la escomesa,
ja estimable son Pomell d'amor molt gran.*

JAUME GASCÓN

ARA FA ANYS...

Tota la vida me en recordaré d'aquell dia, d'aquella excursió que vaig fer deixant a ma dreta el llac de Maleura, en direcció a les muntanyes de Susqueda.

Aquell matí havia sortit del sanatori quan tot just el sol despuntava allà en la llunyania, apagant poc a poc la platejada claror de les estrelles, que començaven a parpadejar com rendides de són, allà dalt en les altures del cel encara fosc.

El metge havia declarat que ja estava fora de perill, i el director del Sanatori em permetia llevar-me com el sol i donar algún tom vorejant el llac.

Anava sól; vaig ficar-me endins, endins per les fragositats de la montanya i, de bosc en bosc i de roca en roca, vaig arribar a un superbar paratge mig amagat de moment als meus ulls per raó de la tebia llum, que amb prou feines arribar-hi podia, tal era el brancatje que li feia de parassol.

Jamai no he vist un lloc més selvatge, ni més bell alhora, que aquell!!!

Eures altíssimes, alzines formidables i abets colossals, alguns a punt de caure, corcats, de tan vells, i que sols se sostenien mercès al apoi que els hi era donat per els seus companys. Les branques de uns i altres estaven de tal manera enllaçades entre elles, que difícilment es podia regonèixer a quina soca pertanyien.

Vaig seguir endevant, endevant. A voltes es presentaven, barrant-me el pas, algún arbre caigut, i feina tenia a traspasar-lo; altres vegades el sól per ont caminava, quedava de sobte tallat fins a una profunditat esfereïdora. A mi aquelles esquerdes em feien l'efecte que eren les vies respiradores de la gran selva. Algún cop, aucellots estranys per a mi, deixaven oïr els seus tètrics crits entre mig del espès brancatje. A voltes també la veu d'algún tendre aucellet s'oïa per aquelles boscuries, atemperant l'horror que m'inspiraven els primers.

Poc a poc, dominat insensiblement per les mil ideies que brollaven en ma ardenta imaginació, vaig finir per no fixar-me en res del que em voltava, i a l'últim vaig desistir de seguir més endevant i vaig ajaure'm en un tou jaç de flonja molsa.

Vaig començar a pensar. A dir veritat, les més estranyes cabories varen fer el seu pas per ma pensa. Diria's talment que somniava; si, somniar és la paraula. L'orgull, però, va ficar-s'hi desseguida en el meu somni. Ja em comparava amb els grans viatgers quan descobriren alguna nova terra. Em creia ja esser, que us diré?... un altre Marc Polo o un nou Colomb...

Però... mentres m'enorgullia de ma troballa—aquells paratges verges, mai trepitjats per ningú—vaig sentir una remor que em semblà regonèixer. Sorprès i curiós vaig aixecar-me d'una revolada, dirigint-me vers el lloc ont se sentia la fressa, i... ¡oh! a unes vint-i-cinc passes lluny d'aquell lloc, que jo em creia esser el descobridor, vaig descobrir-hi ara de veres l'embarcader del llac de Maleura, a uns deu minuts del Sanatori. Eren els convalescents, que sortien a donar un tom per el llac amb la barca del Sanatori, i armaven gran tabola.

En el meu deliri de grandeses, creient-me descobrir un món nou, havia donat una volta al llac a poca distancia de l'aigua, que no veia per esser tan espès el brancatge.

La meva primera impressió, al veure'ls, va esser d'alegria de trobar-me de nou entre amics, però s'esvaï al moment, veient esfumar-se la il·lusió de primer explorador d'una terra verge, com se desfà la bombolla de savó, irisada per els raigs enganyadors de la llum que s'hi reflecta.

ARNALT DE GAYCEREM.

ELEGIA DE TARDOR I DEL MEU COR

*Jo vull fer alegoria
de l'hivern quan s'aproxima
amb l'hivern de lo meu cor.*

*Veig com dels arbres van caiguent les fulles
arrencades de l'arbre per el vent
que amb son buf les fa còrre esbojerrades
per boscos, carreteres i planells.*

*El fret les va glaçar deixant-les seques,
fugint-ne la verdor dels altres temps;
i caiguent una a una han deixat l'arbre
ben despullat, igual que un esquelet...*

*No canta en ell la brisa matinenca
remorejant ses fulles amb l'oreig...
i no s'hi sent aquella xerradissa
que hi feien tots els dies els ocells...
Ja no anirem sota ell cada vesprada
a rebre lo seu aire dolç i fresc...
les seves despullades, seques branques
respiren sols tristors, mort solament...*

*El cel és sols creuat per núvols negres
que ens porten la impressió crua d'hivern...
i aquells dies serens que disfrutàvem
presento que no tornaràn ja més...
Més no ha de durar sempre eixa tristesa;
pereenne no ha de sé l'esllanguiment;
altra volta vindrà la primavera
i amb ella tornarà també el bon temps.
Floriràn de bell nou les seques prades,
tornaràn com abans els jorns serens!
disfrutant altre cop d'aquella calma
i aquell dolç benestar que sembla etern!*

—
*Tornaràn pel meu cor com per Natura
aquestes il·lusions que avui ell sent,
o bé es fondrà pels anys com la besada
del sol primaverenc que fon la neu?
Aquestes il·lusions i aquets desitjos
i aquestes esperances que avui té,
no han de fer per dissort, com la Natura
que cada any ens retorna lo bon temps...
Aquesta juvenesa riallera
fugirà, fugirà ben depresset...
i amb ella fugiràn les esperances
i aquestes il·lusions, per sempre més...*

RAMÓN PLA.

DESIL·LUSIÓ

A. B. B. J.

Cap-còt, trist i pensatiu, caminava l'Octavi, sense parar esment de lo que el rodejava, caminant sols per l'instint de caminar i tal volta per a oblidar els tristos records, que com amargant fel li torturaven el cor, tan crudelment llatzerat.

Després de caminar sense ruta ni direcció fixa, com un autòmata s'assegué vora un petit rierol que serpejant anava perdent-se entre un espès fullatge; allí romangué llarga estona mirant fit a fit aquella cristallina aigua, que passava davant de sos ulls d'una tant faisó perseverant, que la comparava amb el seu dolor, que semblava també in-

terminable i que s'aferrava al seu cervell, sense deixar-li un moment de repòs.

Immòvil, sense que ni un pensament illuminés aquella intel·ligència casi morta, els seus ulls no's cansaven de mirar el bellugadiç de l'aigua; el soroll d'aquell rierol semblà apagar-se i es trobà en un ensopiment que semblava un somni, aont se li apareixia *ella*, sonrienta tal com la conegué el primer dia...

I en mig d'aquell endormiscament, li semblà tornar en aquells dies, feliços que anaven tots dos junts i que alenava sols per a estimar-la.

I sa imaginació bullia també al recordar-se de quan la veia enjogassada amb tots, amb aquell somris per ell tan crudel...

I es recordava al ensemps de quan un dia li digué que l'estimava i ella no li tornà contesta; més per això el seu tracte no fou més íntim; continuà enjogassada com sempre tenint somriures per a tots, i això, l'Octavi, que ho sofria amb resignació, un dia decidí acabar-ho.

—Escolta—li digué—jo t'he estimat, t'he estimat molt, i tot ho he sacrificat sols per veure't, per venir amb tu.

Tu no has correspost als meus sentiments, ni tan sols has demostrat gens de gratitud vers aquest, que tots els instants els ha dedicat per a pensar solsament amb tu; no he tingut la dita de merèixer el teu amor... fins potser la meua presència t'és molesta... no tornaré a venir; més, si algú dia vols pensar entre un amor i passa-temps, pensa que un t'ha ofert un cor, vessant de noblesa... Adeu!

I així va esser com va conèixer el dolor d'aquell desengany en que veia desaparèixer les il·lusions, que en temps enrera havia gosat concebir.

I desde llavors, sols va desitjar apartar-se de la gent, fugir del bullici de la ciutat, que en altre temps l'atreien, buscant la pau i l'oblit en la solitud de les montanyes, cara a cara amb la Natura, ont sabia que no hi trobaria els desenganys, que en la Ciutat hi trobà.

Totes aquestes escenes li torturaven sovint la imaginació, per més esforços que fes per a oblidar-les. La solitud no era apropòsit per a oblidar.

També la solitud s'extremia a voltes per al remor de les amors novel·les; les flors, l'aire, el sol, els ocells, tot parlava al cor i a tot-hom veia correspost. La solitud que ell cercava per a oblidar, d'altres la cercaven per a aimar. ¡Quantes vegades una mena d'enveja s'apoderà de l'Octavi, en veure la felicitat de escaientes parelles, rient, corrent, refilant tendres cançons que el rossinyol corejava!

Com un malorat començava a córrer, fugint d'aquell lloc, ont

l'espectacle que acabava de veure li semblava una visió del seu desgraciat amor; i empenia novament la caminada, fins que la nit cobria, amb el seu misteriós vel, la Ciutat ont hi trobà el desengany, ont hi sofrí la desillusió que li amargava la vida.

F. VIDAL

Del Pomell de Joventut
•Foc Sagrat•

¡MALEIDA SIGA JA!...

*Una tropa n'arribava,
¡maleïda siga ja!...
la llibertat ens robava
i també lo nostre pa.
Companys! ¿perque ens deixem batre?
¿Que forces no tenim ja?...
Anc que fossem tres o quatre,
hem de morir o guerrear.
Al sentir sia crit de guerra,
l'enemic va recular;
ja en cauen d'ells, molts a terra,
morts del braç català.
Ja en demanen a la França
(car perduts es veien ja)
que els hi dongués aliança
per poder-nos subjectar.
Quan aquest barbtre projecte
sobre ma terra planà,
amb son pavorós aspecte,
mon pobre cor va finir.
Mes no ¡mon cor! no t'abatis,
perque encara hi ha el demà:
mentres d'ira i d'amor batis
ja la podrem recobrar.*

ANTONI DOT.

UNA LLETRA D'EN J. M.ª FOLCH I TORRES

Barcelona, 9 de gener de 1923.

Srtes. Mercè Sacrest i Florentina Plana-Verntallat, presidentes dels Pomells «Verge del Tura» i «Floretes de Sant Francesc», respectivament.—Olot.

Distingides i benvolgudes amigues: Acabo de llegir amb molt de goig el formós resum-memoria, que han publicat en el periòdic «La Comarca» d'aqueixa població.

Si els pomellistes no portessin imprès en el rostre i en els ulls la flama de sagrats entussiasmes que els hi arbora l'ànima, no caldria sinó llegir el seu article per a que quedessin al descobert, fins davant d'esperits indiferents, tots aquests entussiasmes que han fet presa en el cor de la més selecta joventut catalana.

Jo les felicito ben cordialment per la gran actuació que porten a cap, i els hi regracio de tot cor la seva amable i immerescuda amb que fan constar en el seu article la meva visita a Olot, per mi tan inoblidable.

Que sia l'enhorabona, i que puguin treballar sempre de la manera entussiasta amb que ara ho fan, per la gloria de Déu i de la Patria.

Ben cordialment, son amic i servidor affm.,

JOSEP M.ª FOLCH I TORRES

NOTES

☛ Els Pomells de Joventut «Tradició Catalana», «Barretinaire», «Grans Ideals», «Verge del Tura» i «Floretes de Sant Francesc», celebraran el primer aniversari de la seva fundació, demà, diumenge a les vuit del matí, amb Ofici Solemne de Comunió General, en la iglesia dels PP. Caputxins, cantant-se per tots els pomellistes la Missa de la Mare de Deu de Núria.

Farà la plàtica de la Comunió el R. P. Alfons M.ª de Barcelona.

A les dotze, concorreran als menjadors de «La Caritat», ont obsequiaran als pobres i vellets amb postres i vi, en celebració de la diada.

☛ El nostre apreciat company de redacció en Ramón Pla i Coral, ha esset novament elegit president del Pomell «Aires del Montsacopa», amb quin motiu ens és molt grat donar-li desde aquestes planes la nostra enhorabona.